כיתה ט' | אזרחות וחברה | שיעור 3 מתוך 5 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי־דתי

הרשות המבצעת: הממשלה

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יכירו את הרכב הממשלה: ראש הממשלה והשרים
- התלמידים יבינו שהממשלה זקוקה לאמון הכנסת
- התלמידים יבחינו בין תפקיד הממשלה לתפקיד נשיא המדינה

📖 הסבר למורה

הממשלה היא הרשות המבצעת: היא מבצעת את החוקים, מנהלת את ענייני המדינה וקובעת מדיניות. בראש הממשלה עומד ראש הממשלה, ולצידו שרים, שכל אחד מהם אחראי בדרך כלל על משרד ממשלתי (למשל משרד החינוך או משרד הבריאות). הממשלה מכהנת מכוח אמון הכנסת: כדי לקום היא צריכה לקבל את אמון הכנסת, והכנסת יכולה להביע בה אי־אמון. נשיא המדינה אינו חלק מהממשלה; תפקידו בעיקר ממלכתי וייצוגי, ובין השאר הוא מטיל על אחד מחברי הכנסת את התפקיד להרכיב ממשלה אחרי הבחירות.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. פתיחה: מי מחליט כמה ילדים יהיו בכיתה? מי בונה את הכבישים? מתברר שאלה החלטות של משרדי ממשלה.
2. מציגים את המושגים: ממשלה, ראש ממשלה, שר, משרד ממשלתי, אמון.
3. משחק: כל זוג מקבל בעיה (למשל מחסור במורים, כביש מסוכן) ומחליט לאיזה משרד ממשלתי היא שייכת.
4. דיון: למה חשוב שהממשלה תהיה תלויה באמון הכנסת?

💡 הערות למורה

יש להקפיד על הצגה ממלכתית, בלי שמות של שרים או ראשי ממשלה מכהנים. טעות נפוצה: לבלבל בין הנשיא לבין ראש הממשלה. למתקשים: טבלה של משרדים ותחומי אחריות. למתקדמים: לברר מה הם "שר בלי תיק" ו"ממשלת מעבר".

📝 בדף העבודה

הממשלה: 9 תרגילים, ומחוון מלא בעמוד השני.

מחוון למורה

מחוון: הממשלה

1. לבצע את החוקים, לנהל את ענייני המדינה ולקבוע מדיניות.
2. ראש הממשלה.
3. משרד החינוך.
4. אמון.
5. להביע בה אי־אמון (וגם לפקח עליה בשאילתות, בוועדות ובאישור התקציב).
6. לא נכון. הנשיא אינו חלק מהממשלה, ותפקידו בעיקר ממלכתי וייצוגי.
7. להטיל על אחד מחברי הכנסת את התפקיד להרכיב ממשלה.
8. משרד הבריאות.
9. תשובה פתוחה. לקבל: כי הכנסת נבחרה בידי העם, ולכן הממשלה כפופה לנציגי הציבור ואינה יכולה לפעול בלי פיקוח.